

ЗЛАТНА РОЗА 2018

Нови имена и теми

ЗЛАТНА РОЗА
36 ФЕСТИВАЛ
НА БЪЛГАРСКИЯ
ИГРАЛЕН ФИЛМ

■ Олга Маркова

След 35-ата „Златна роза“, където младите ни творци буквално се втурнаха на екрана неударжимо, тазгодишната художествена палитра на форума бе изпъстрена и с постижения на доказани от десетилетия наши кинотворци като Петър Попзлатев с „Времето е наше“ („Разруха“) по сценарий на Станислав Семерджиев; Киран Коларов с „Мълчанието на сестра ми...“ по негов сценарий; Радослав Спасов с „Живи комини“; Костадин Бонев с копродукцията с Украйна „Далеч от брега“ (по сценарий на Никола Петков, Евгений Кузманов и Костадин Бонев). На екрана се откриоха любопитни интензивни търсения, свързани предимно с изграждане на формата. Общата картина ни представи 40 нови произведения, от които пет премиери.

Конкурсната програма бе съставена от седемнадесет пълнометражни и двадесет и една късометражни творби. За наградите в пълнометражното кино се състезаваха вече известните „Ага“ на Милко Лазаров, добил международен престиж, безспорно удостоен с Голямата награда „Златна роза“ и с призове за режисура и операторство, а също и на гилдия „Критика“ към СБФД; спечелилият признание от широката публика „Възвишение“ – режисьорски дебют в този вид кино на Виктор Божинов; умело изграденият „Безкрайната градина“ – дебют в киното на известния театрален режисьор Галин Стоев; както и успешният дебют в детската тематична територия на Мария Веселинова „Смарт Коледа“; вторият игрален филм на Любомир Младенов

„Кораб в стая“ (след „Ловен парк“, 2009); омнибусът „8'19“, съставен от шест късометражни творби по разкази на Георги Господинов за края на света, реализирани от шест различни авторски екипа.

Тъй като за филма „Ага“ вече съм публикувала мнението си в печата, ще добавя свои мисли, възникнали на фона на цялостната панорама. Подобно на „Вездесъщият“ на Илиан Джевелеков, спечелил повечето награди миналата година, така и сега безспорен фаворит и за критиката, и за публиката се оказва екзистенциалната притча за миграцията и за морала, който предхожда цивилизацията. Имам усещането, че това в пълния смисъл на думата европейско постижение, а защо не и световно, на режисьора Милко Лазаров и оператора Калоян Божилов очертава контура на бъдещето на седмото изкуство. „Правенето на филм за мен е като снежна топка, която постепенно се уголемява с налепването на сняг – споделя авторът. – Всичко тръгва от едно събитие, а отива към друго. Променят се историите. Хукваш нанякъде и после започваш да следваш посоката, към която те тегли самата творба“. В съзнанието ми остана дебютният му филм „Отчуждение“ – носител на две награди в селекцията „Дни на Венеция“ на МКФ през 2013. Простата общочовешка история с могъщ кинематографичен заряд в „Ага“ е разказана още по-минималистично, с аскетични изразни средства, отговарящи както на суровите условия (– 30 градуса в течение на два месеца и половина), така

и на избраната стилистика и визия на творбата. Когато за първи път гледах този филм в НДК по време на тазгодишния София Филм Фест, оваците на 3 000 души не секваха след финала. Във ФК – Варна се повтори същата ситуация. Очевидно Милко Лазаров има невероятна интуиция и чувство за мярка в постигането на цялостната метафорична атмосфера. Неслучайно за кратко време неговата творба бе възприета еднакво възторжено на различни географски ширини: от Австралия до Чукотка, където е отличена с Голямата награда, а тя е на зрителите...

Специално искам да спра вниманието си върху яркия дебют в пълнометражното игрално кино „Ирина“ на режисьорката Надежда Косева. Той се оказва художественото събитие на тазгодишната състезателна програма и завоюва заслужено Наградата за дебют. След новелата „Старецът и морето“ в омнибуса „8'19“, (забележително е изпълнението на Христо Димитров – Хиндо в главната роля в един по-скоро литературен, отколкото кинематографичен разказ) младата режисьорка отново доказва своето майсторство да развива действието и да ръководи точно подбран актьорски екип: Ирини Жамбонас, Христо Ушев, Касиел Ноа Ашер, Александър Косев, Крассимир Доков. Соловата партия в този ансамбъл е отредена на Мартина Апостолова (спечелила Наградата за най-добро изпълнение на женска роля), която се оказва откритие за българския

екран с уникалната си визуална и психологическа убедителност, завладявайки аудиторията с покъртителната драма на главната героиня – тя води както нея, така и самата творба до разтърсващ катарзис. В това е и смисълът на киното като изкуство: да отваря нови пространства за размисъл и дискусии. С непрестанна драматургична „игра“ – смяна на нюанси и преобръщане на ситуации – филмът постига трепетна атмосфера на доверие и човеколюбие.

Тук е мястото да отбележа още нещо, открояващо се на този фестивал. Редом с Мартина Апостолова, изявила се и в новелата „Брак“ на Слава Дойчева, на екрана се заниза поредица от талантиливи млади актриси, чиито убедителни образи са залог както за тяхното бъдеще, така и за цялостния път за развитие на българското кино: Каталин Старейшинска в „Мълчанието на сестра ми...“; Слава Дойчева в новелата „Брак“, на която е и режисьор-сценарист; Мария Бакалова в „Трансгресия“ и „Калинка“; Глория Петкова в новелата „Мост“; Мария Панайотова в „Следвай птицата“.

Както миналата година, така и тази екранът ни предложи богата в тематично и идейно-художествено отношение програма в късата форма. Сред колекцията от успешни новели за мен се открие „Сън за щастие“ – специализация по режисура в игралното кино в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ на Ирина Величкова, с уникалния ак-

„Мост“ – режисьор Явор Веселинов

тъорски дует Стефка Янорова – Деян Донков. Създадена с нулев бюджет, без капка претенциозност, в течение на половин час екранно време тази дипломна работа буди размисъл за търсенето и откриването на човешката същност; за свободата като вътрешно състояние, което намира своя израз в съзиданието. За първи път виждаме на екрана Деян Донков в толкова различна роля: неговото сдържано превъплъщение заслужаваше награда за второстепенна мъжка роля. Със задълбоченото вглеждане във вътрешния свят на човека ме впечатли искрената, лична, изповедна импресия „Брак“ на Слава Дойчева. Тя е завършила магистратура в Лондонското филмово училище през 2014, където създава няколко късометражни филма с международни награди и фестивални участия. Макар и малко удължена във втората си част, новелата „Мост“ на Явор Веселинов, заснета с професионален финес от Румен Василев, е тревожен размисъл за съдбата на децата ни, които, обучавайки се в чужбина, са изложени на опасностите на мега градовете, където човешката личност е напълно анонимна и незащитена. С любопитен сюжет и интелигентен диалог краткият филм „Тук и сега“ на Яна Лекарска (завършила кинорежисура в НБУ и университета „Чунг-анг“ в Южна Корея) в седем сцени, седем кадъра и седем диалога среща Той и Тя, за да извърви само с една разходка в Пусан пътя от непознатото, неочакваното към сближа-

ването, общочовешкото. Заслужава внимание и социалната новела „Гората на Димо“ на Христо Симеонов както със способността на режисьора да улавя от природата определени, необходими на разглежданата апокалиптична тема състояния, така и да разкрива човешкото безсилие в обкръжаващия ни тотален хаос. Дебютният му късометражен филм „Синът“, спечелил Голямата награда на фестивала в Котбус (2016), както и Златна роза за късометражен филм през 2016, остави трайна следа в съзнанието ни и ето че новият му филм „Гората на Димо“ също бе удостоен със „Златна роза“.

Като общ недостатък на повечето късометражни произведения ще посоча разпиляването на разказа в много посоки, обясним със стремежа на авторите да обхванат повече теми, отколкото биха могли да осмислят и защитят в обема на кратката форма. Но от друга страна именно кратката форма им предоставя пълна свобода на изказ и е най-подходяща за експерименти и доказване на творчески потенциал.

В заключение: съществена крачка напред в търсенията на младите творци е насочването им към значими общочовешки теми, видени от различен кинематографичен ъгъл, което показва както доброто ниво на тяхната професионална подготовка, така и личната им отговорност и стремеж да произнесат „своята дума“ от екрана, откровено и без подражателство.

„Ирина“ – режисьор Надежда Косева